

SUCEAVA

Ianuarie - Faur 1928

AN. III
1928

FĂT-FRUMOS

Nr. 1

Redactor: Leca Morariu

Idilă din satul istroromân Susnievița
fot. în 29 August 1927

Editori: O. L. M.

An. III

1928

FĂT-FRUMOS

Nr. 1

REDACTOR: LECA MORARIU

Încă odată: definiția nuvelei

— Pentru d. Paul I. Papadopol —

Într-o cronică publicată în revista „Floarea Soarelui” (Nr. 10 din 1927), vorbind de inaugurarea stagiunii Operei din Cluj cu opereta „Crai nou” de compozitorul bucovinean Ciprian Porumbescu — mă ridicam contra celui „regionalism” al revistelor din Capitală, care se încapăținează să ignoreze manifestațiile culturale și literare ale Bucovinei. Arătam acolo că noi bucovinenii nu cerșim bunăvoință — nici măcar pentru „circumstanța atenuantă” că suntem „frați” de curând desrobiți de sub dominația unei culturi străine — vrem critică orcât de severă, dar nu admitem desconsiderarea totală. — Deaceia a fost și bucurie în tresărirea ce am avut-o zăbind deunăzi în „Universul literar” [1928 Nr. 5, pg. 72] vorbele: „Dela d. Victor Morariu citire” — vorbe cari de altcum nu-mi vestiau nici bunăvoință, dar nici critică *obiectivă*.

Dar să lămurim de ce e vorba.

Într’un articol publicat chiar în Nr-ul 1 al revistei „Floarea Soarelui” (Ian. 1927), discutam asupra definiției nuvelei, după mine în parte greșită sau nu destul de preciză, din manualul de limba română (cl. V-a) al d-lor Adamescu și Dragomirescu. Definiția e aceasta: „Se numește nuvelă o operă epică, în care poetul întrupează un sentiment prin ajutorul unei acțiuni fără mare complicație, ale cărei momente, deși *par imposibile*, sunt totuși ingenios combinate și redată așa de amănunțit, încât dau iluzia că lucrurile astfel au trebuit să se întâmple în realitate.” Arătam îndeosebi inexactitatea afirmației că momentele acțiunii din nuvelă trebuie să „pară imposibile” și, întemeindu-mă pe considerațiunile teoretice ale unui Ludwig Tieck și Paul Heyse — cel dintâi însuși întemeitorul nuvelei germane, al doilea un mare maestru al genului — propuneam, nu ca o descoperire a mea,

nici cu pretenția de a reforma teoriile literare (cum insinuă d. Papadopol) următoarea definiție: „Se numește nuvelă o operă epică (mai limpede ar fi: o povestire), în care poetul întrupează un sentiment prin ajutorul unei acțiuni fără mare complicație, acțiune *din domeniul vieții reale*, care însă trebuie să aibă un *element specific de noutate*¹⁾ și îndeosebi un *desnodământ cât se poate de surprinzător*.” D-l Papadopol găsește aceasta „fără discuțiune (!): o definiție, nu imposibilă, dar monstruoasă.”

Să mi se îngăduie totuși nițică discuțiune!

D-sa mă ia „în răspăr” cu logica și mă trimite la manualul d-lui Valeriu. Din păcate, sânt dascăl și, de ani de zile, predau și logica; prin urmare le știu și eu regulile unei bune definiții, știu ce e cu „genul proxim”, cu „diferența specifică” etc...

Dar să vedem! D. Papadopol zice că definiția mea e „extrem de lungă și tot logica zice: definițiunea nu trebuie să fie abundentă, adecă să nu conțină note de prisos și repetiții” și să nu „degenereze în descriere”. — Răspund: definiția „mea” nu e mai lungă decât cea din manualul citat al d-lor Adamescu și Dragomirescu²⁾ și nu e mai lungă decât b. o. următoarea definiție a tragediei din manualul de cl. a VI-a al acelorași autori:

„Se numește tragedie o poemă dramatică al cărei fond constă dintr'un sentiment complex numit *tragic*, care rezultă din reunirea sentimentului de milă și *groază* și care stă în legătură cu soarta nenorocită a unui personaj principal, numit erou.”

Evident, și aceasta o definiție abundentă, cu note de prisos sub raportul logicei severe. Cum se face că aceste „definiții” — și aş putea cita multe la fel — par a contrazice regulile din manualul de logică? Iată cum: *Când e vorba de noțiuni literare aceea „diferență specifică” e uneori însași o sumă de note, de nuanțe, încât nu poate fi prinsă în 2-3 cuvinte*, cum ar pretinde logica severă. Și atunci fatal, trebuie să admitem, pe lângă

¹⁾ Ba elementul acesta de *noutate* și de *real* îl are în vedere acum Goethe — și el unul dintre întemeitorii nuvelei germane — când, hotărînd să schimbe titlul povestirii sale *Jagdstück* în *Novelle* pur și simplu, motivează față de Eckermann, secretarul și intimul său: „denn was ist eine Novelle anderes als eine sich ereignete, unerhörte Begebenheit” — deci: un fapt întâmplat și nemaiauzit! (v. Paul Joh. Arnold. *Goethes Novellenbegriff* în rev. „Das literarische Echo” An. XIV (1912 Nr. 18) și introducerea la „Novelle” în colecția operei lui Goethe, ediția „Meyers Klassiker-Ausgaben” vol. 10. pag. 379).

²⁾ Să nu mi se obiecteze că mă apăr, invocând autoritatea aceluiaș manual, pe care îl combat, căci rectificând unele din acele definiții, n'am pretenția de a le desființa cu totul.

ceea ce am putea numi „definiția propriu zisă” încă un fel de definiție, mai amplă, mai bogată. Să încerce d. p. d-l Papadopol o definiție „scurtă” a noțiunii „romantism”!

Dar D-sa îmi mai obiectează că definiția ce o propun „conține elemente străine. Astfel ni se zice că nuvela conține o acțiune din domeniul vieții reale, ceea ce elimină cu totul un număr imens de nuvele, o întreagă subdiviziune, nuvela fantastică, romantică.” Și d. Papadopol întreabă dacă „Sărmanul Dionis” nu e nuvelă? Dar mi se pare că lumea literară e de acord că nuvela lui Eminescu *nu e nuvelă propriu zisă*, tocmai pentru acea abundență a elementului fantastic. Iată ce zice la art. „Novelle” Meyers Konversations-Lexikon, vol. 14, ediția a 6a (1906) pag. 623: „sie verweilt . . . in der Welt der Wirklichkeit und meidet das Reich des Wunderbaren und imaginärer Träume.” Totuși, ca să încapă și subdiviziunea din chestie, am putea formula că „nuvela conține *de preferință* o acțiune din domeniul vieții reale”.

Dar dacă aice d. Papadopol are nițică dreptate, D-sa greșește hotărît când crede că „*avem dreptul să ne întrebăm: basmul în genere nu-i nuvelă?*” Nu, d-le Papadopol, basmul e basm și nuvela e nuvelă, căci altfel ajungem la acel amestec al genurilor, la acea confuzie, proprie romantismului, în domeniul căreia definițiile își pierd rațiunea de a fi.

În ce privește acel „element specific de noutate” și acel „desnodământ cât se poate de surprinzător” — nu eu, ci marele nuvelist Heyse găsește că e una din notele specifice ale nuvelei! Și d. Papadopol mă va ierta, dacă, între autoritatea D-Sale și a maestrului care ne-a dat o perlă ca „Andrea Delfin”, nu stau la îndoială pe care s’o prefer, îndeosebi când mai departe, autoritatea aceasta se prezintă atât de șubredă. Căci în locul lui... Paul Heyse, a cărui definiție „nu face două parale” (stil de polemică literară!!) d. Papadopol se înființează însuși cu pretenția de a reforma teoriile literare și ne servește „definiția” următoare: „o poezie epică (în proză) cu acțiune puțin complicată, la care iau parte câteva persoane.” Atât! În adevăr, „scurtă” definiție! Atât de scurtă, încât... îi lipsește până și... diferența specifică!!

Prin urmare: „Capra cu trei iezi”? Cinci persoane numai: capra+3 iezi+lupul — deci: nuvelă, mai ales odată ce e...basm. Dar pilda cu șapte frați și șapte bețe? Nuvelă! Dar povestirile lui Neculce din „O seamă de cuvinte”? Nuvele, ... „fără discuțiune...

Și așa mai departe. Ce enorm crește dintr'odată numărul nuveleliștilor români — din grația teoreticianului Papadopol!

Dar la logica lui Valeriu mai scrie: „Definiția să nu convie decât noțiunii definite“, sau, pe latinie, „*definitio ne sit largior*.“ Ei bine, se poate definiție mai largă decât a d-lui Papadopol? (care de sigur are meritul de a fi originală, foarte originală, nu împrumutată, ca a subsemnatului — și mai are și pe acela de a se fi născut, în adevăr, fără „mare caznă“)

La sfârșitul articolului din „Floarea Soarelui“ încercam să demonstrez că *schîța* nu poate fi considerată ca specie a nuvelei, întrucât între ele e o deosebire esențială: nuvela „povestește totdeauna un fapt care pentru individ e de importanță capitală“ (în Meyers Konversations-Lexikon, loc cit.: „*Novelle ist diejenige Gattung der epischen Dichtung, die eine einzelne Begebenheit von entscheidender innerer und äusserer Bedeutung zur Darstellung bringt*“), pe când *schîța* se concentrează împrejurul unui singur moment, iar „momentul care îl înfățișează *schîța*, se **caracterizează** întotdeauna prin faptul că nu e niciodată hotărîtor în viața, în evoluția sufletească a eroului.“ Aci d. Papadopol îmi găsește greșeli de . . . „stilistică“, neiertându-mi nici . . . virgula și triumfează, fiindcă zețarul dela „Floarea Soarelui“ a cules, „concentrează“ în loc de „caracterizează“ — eroare, care se explică prin faptul că acelaș cuvânt se mai găsește de două ori, mai sus — rezultând astfel [în „Fl. S.“] pasajul, în adevăr rău stilizat, confuz: „Momentul care îl înfățișează *schîța* se concentrează prin faptul că...“ D-l Papadopol n'are decât să vadă textul cules corect, în „Juni-mea literară“ 1927 N-rul 1-2 pag. 54!

Concluzia? Am dori, noi bucovinenii, ca scrisul nostru — bun, rău, primitiv cum o fi — să fie judecat sever (dacă bunăvoința pare a fi exclusă, din nu știm ce rațiuni . . .), dar și cu *competență* și mai ales cu *bună-credință*!

Victor Morariu

O poveste dela sora lui Creangă

În ziua de 31 Decembre 1909, la Iași, unde se făcuse un parastas la mormântul marelui scriitor Ion Creangă, sora sa, „Ileana“ dela Humulești, mi-o spus această poveste scurtă pe care mi-o amintesc aproape vorbă cu vorbă:

A fost odată o babă hărțăgoasă. N'are ea de lucru? Pe seamă că nici moșneagul nu era om tocmai la locul lui . . . Așa că, într-una din zile, baba îl iea de barbă, îl trânteste de vreo trei ori la pământ și pe urmă pune barba moșneagului într-o oală cu borș . . .

— Cum?

— Intr'o oală cu borș.

— Pentru care cuvânt?

— Ca să se mureze barba moșneagului . . .

— Pe urmă? — (întreb eu nerăbdător, căci „cu-coana Ileana“ nu mai spunea nimica).

— Pe urmă, ce să-ți mai spun?

— Spune povestea înainte! . . .

— Ei, dragul mătușii, așteaptă și d-ta să se mureze barba moșneagului, că biata babă de abia, a pus-o la murat . . . Iată că așa ne păcălia și pe noi Creangă, când venia pe la Humulești și mai cu seamă pe la moșu-său, popa Gheorghe dela Paracлізу Spitalului din Târgul-Neamțului . . .

Econ. D. Furtună

Drumuri Cirebire (Carnet istro-român)

Abbazia, 13 August 1927.

Două zile de călătorie cu trenul ne dau dreptul să facem un scurt popas în acest ispititor loc al tuturor popasurilor. Dar și împlinirea anumitor forme oficiale ne silesc să mai întârziem cu abia-așteptata noastră descălecare în pământul cirebir.

Îi cauți deci pe drumurile Abbaziei, așa cum îi căutai și pe vremuri. Ba ieri prinseseși din goana tramvaiului chipul unul ins cu coșul de pui în spate, — cu exact acelaș coș și cu acelaș costum ca cel al lui Claniaț, din 1910. (vezi notele mele: *Cu Istro-românul Ive Claniaț* în „Făt-frumos“ An. I 1926, 80-82). Și ar fi putut să fie chiar Ive Claniaț, păsărar din satul istro-român Bârdo.

Astăzi însă soarta ți-i mai prielnică. În mijlocul drumului din plină Abbazia, sub tremurul frunzelor de palmieri și chiar lângă promenada foșnetelor mătăsoase și lângă zbenguirea multicolorelor costume de baie, — un atât de disonant car cu saci de cărbuni!

Dăm amândoi năvală asupra căruței, apropiindu-ne cam din-dărătul ei. O femeiușcă, cu fața aplecată în sacii de cărbuni, dormitează de-a'npicioarele, răzemată de car. Costumul i l-ai cunoaște parcă din stampele lui T. T. Burada (*O călătorie în satele românești din Istria* 1896, 140-141). Și dai deci vârtos asalt cu vorba cirebiră: — Bura zi! De iuve ști tu? Ce lucruri ancea? — (Bună ziua! De unde ești? Ce faci aici?)

Fața înegrită de pulberea cărbunilor și smolită de vădită oboesală se îmbujorează de năvala sângelui, iar ochii se încruntă acum a mânie pare-că, și răspunsul vine tăios: — Ma carle-ș¹⁾ tu ke cu noi știți cuvinta? — (Dar cine ești tu că știți vorbi cu noi?)

— N-ari frike, noi smo ca și tire, omir alu Domnu; și noi smo rodvina voastră. — (N'ai frică, sântem ca și tine, oameni ai lui Dumnezeu; și sântem rubedenia voastră).

Sângele jenei se aprinde acum pară și foc în oacheșă față vioaie și ochii scânteie de cercetătoare bucurie.

Pe urmă ne înțelegem ușor cine sântem și ce căutăm.

Iar Ielena Turcovici ne lămurește că-i venită aici dela Jieiăni (deci din cel mai depărtat și cel mai izolat și cel mai puțin cercetat sat istroromân), care-i „departe“²⁾ în fundul muntelui și'n „mare codru“. Și'n mai fiecă săptămână coboară încoace împreună cu tatăl ei socru, ca să-și vânză cărbunii și să-și cumpere pâne.

După niște mărturisiri ca acestea îi foarte rușinată acum de sărăcia hainelor ei și chiar și de bizarul atelaj al căruței: un cal și un bou, înhămați alături în urcicuri, cum a dat Dumnezeu: cea mai elocventă icoană a mizeriei istroromâne . . .

Noroc de mutra unei Negrese care-și bulbucă acum înspre noi broșcoșii ei de ochi, cât ne umflă răsul . . . Iar cu un sănătos răs ca acesta, echilibrul sufletesc de care e nevoie pentru orice mai desghetată comunicativitate, e iarăși restabilit.

Dar orcât de tăinuit și pe nesimțite îi l-ai pregătit aparatul fotografic, Ielena Turcovici adormecă numai decât primejdia și cât ai clipi s'a și ascuns după căruță, strigând de colo: — Nu-m ver

¹⁾ De fapt forma (neînregistrată la Pușcariu, *Studii istroromâne* II 196) pentru pers. a 2a sing. a verbului *săm* e în Jieiăni -ș. În 8 Sept. 1927 îmi fu dat să aud în Jieiăni apostrofa: „Tu nu-ș za niș“ (=Nu ești de nimică). Cf. și „Junimea literară“ 1927, 276.

²⁾ În Jieiăni se zice deci *departe*, nu ca la Ciribirii de sub Monte-Maggiore: *largo*!

face litratu, nu, ke sãm grumbă! — (Nu-mi vei face portretul, nu, că-s urâtă).

Și trebuie destulă diplomație feminină, care din fericire e și ea la îndemână, pentru ca în sfârșit să se lase înduplecată.¹⁾

— Neca-m și mie faceț litratu, gospodine! — te face să tresai deodată, vocea cărbunarului Mate Turcovici, om bine făcut și ager la ochi, dar foarte „mârșav“ (hition), cum ar zice graiul cirebir. Și de atâta *mârșăvenie* a sa, nici nu pare a avea cei 56 de ani pe cari îi are și nici nu-ți vine a crede că poate fi socrul unei codane ca această Ielenă.

Mare ți-i bucuria când afli că poartă la casă N-rul 20 și că deci e acelaș Mate Turcovici care în 1909 l-a găzduit pe Ion Grămadă (vezi „Făt-frumos“ An. I 1926, 102-105 și „Junimea literară“ An. XV 1926, 116-120).

— Ce la voi fost-a un profesor dela Romania? — (La d-ta a fost un . . .)

— Ă, ă! — râde Mate foarte fericit cu acel „ă, ă“ istro-român care-i identic cu *da, vezi-că* al nostru.

Pe urmă e rândul lui să-și spună păsurile; cât de greu îi drumul dela Jeliăni până aice, cât de scump îi traiul și cât de greu le merge acum sub stăpânirea italiană. Geaba încerci să-l convingi că oriunde auzi acum, după războiu, aceleași tânguiri și că „voi ancea bire staiet și inke mai bire nego manke!“ (voi aice bine trăiți, și încă mai bine decât înainte).

— Stamă²⁾ ca și țesaru, e târpimă ca și cărele! — răspunde Mate aproape sentențios, de n'o fi cumva acest „trăim ca împăratul și răbdăm ca și cănele“ chiar un proverb jeliănean . . .

Și de bine ce stăm, încheie Mate, ne luăm lumea'n cap, ca d. p. fiul meu, bărbatul fetei isteia — zice omul, mătăind cu capul înspre noră-sa Ielena — care de trei ani de zile îi prăpădit în fundul Australiei, „iuva³⁾ tal'e lemne ăn codru!“ (unde taie lemne în pădure).

¹⁾ Le-oiu publica aceste fotografii cu alt prilej.

²⁾ În Jeliăni se conjugă: *stavu, stali, staie, stam, staț, stavu* (constatat în 8 Sept. 1927), nu ca la ceilalți Istro-Români *staien, staiet*.

³⁾ Pentru fonetica *iuva* (cu a în loc de e deschis) cf. „Junimea literară“ 1927, 274 și 275.

⁴⁾ În Jeliăni *codru* înseamnă „pădure“ — fiindcă muntele dinjurul Jeliănilor până astăzi e tot un codru; sub Monte-Maggiore, unde muntele e aproape numai stâncă goală, *codru* înseamnă „munte“.

Știam că sărăcia îi alungă pe frații noștri Istrieni până prin Canaanul american; n'aș fi crezut însă că până și Australia se învrednicește a exploata vigoarea acestui îndărătnic de viteaz neam cirebir.

Iar biata Ielenă Turcovici e acum atât de departe de aici cu gândul și parcă nici nu mai simte cum bouleanul cel bălan îi linge aproape mângăitor palma . . . Nici făgăduința noastră că vom descinde și'n Jeianul lor, n'o mai trezește din sărmana ei reverie. . . .

— Mai bire re fi neca și noi mejem la Romania. (Mai bine ar fi să mergem și noi la România) — declară în cele din urmă Mate, apucându-și căluțul de hățuri. Iar Ielena ne mai strigă din urmă să-i trimitem și ei „litratu“ (o fotografie), așa „grumb“ (urât) cum o fi: „ke-r-leș tremete și io alu omu mev, ăn Avstralie“ . . . (că l-aș trimite și eu bărbatului meu la Australia).

Iar „Australia“ trece din nou pe lângă noi, în chipul Negresei de adineori și scârțâitul carului lui Mate Turcovici abia se mai aude din harhățul și durățul automobilelor . . .

Leca Morariu

Mi-e drag . . .

Mi-e drag de satul Tău ascuns	Mi-e drag că santeți veseli toți,
Printre cireșii înfloriți;	De sora care cântă,
De cei doi plop din vremuri vechi	De firele de busuioc
Ce sânt la poarta Ta sădiți . .	Dela icoana sfântă . . .

Mi-e drag de casa albă a Ta
Ce stă pitită'n coastă;
De lavița de lemn cioplit
Din grădinița voastră . . .

Eu te-am văzut când ai fost trist,
Și te-am văzut la bine —
Mi-e drag de tot ce e al tău,
Tot ce-i legat de tine . . .

Mi-e drag de focul ce-arde viu
Târziu la voi în tindă;
De cununțele de grâu
Ce spânzură de grindă . . .

De plugul tău cu patru boi,
De părul negru, lucitor . . .
De focul ochilor căprii
Mi-e drag, bădiță, și mi-e dor . . .

Mia Cerna

Din Munții Apuseni

Textele de mai jos sânt culese din gura unui singur subiect, bătrânul Petru Moș, de 98 de ani, din comuna Crișcior, jud. Hunedoara. Crișciorul e situat pe versantul sudic al Munților Apuseni, pe valea Crișului Alb, și face parte din domeniul lingvistic al Moților, cu infiltrații puternice bănățene, crișene și mărăginene. Ca punct de contingență a atâtor graiuri ni se pare folositor să facem cunoscute câteva texte. Din materialul adunat punem la un loc pe acela care prezintă o oarecare unitate prin faptul că e luat din gura unui singur informator.*)

Multe din motivele de față pot să fie cunoscute. În împrejurările de față nu putem controla existența lor în alte regiuni pentru a o indica. Chiar atestate unele din ele și pe aiurea, cele culese de noi aci pot avea interesul întinderii lor geografice.

În privința transcrierii ne-am silit să fim cât se poate de obiectivi. Am notat totul, așa cum am auzit întâia oră. Astfel se explică unele inadvertențe în rostirea chiar a aceluiași cuvânt, atestat în mai multe rânduri.

Jun'ə

Sâmbăta, Dumin'ica	„Da acu s'ə moart'ə vrei?
Jun'ə calu-ș(i) făreca	O d'in săbgii tăia-ne'-om
Și cu iəl pə drum porn'ea,	O d'in luptă lupta-n'e-om.“
Darə iəl di-o ș'auzit	„D'in săbgii nu n'e-om tăia,
D'i-on leu rău, d'i-un cîn'ə rău:	Fără d'in luptă-om lupta“.
„D'i-mn'i-ag'iută Dumn'əzău	Și luptară cît luptară,
Dus'ə-m-oi adus'ə-l-oi.“	Zi d'i vară pînă-n sară.
Pə mununa ¹⁾ d'ealul	Cîn(d) fusə d'i cătă sară
La mn'iljocu codruli	Sgarda-n cap i-o aruncarə ²⁾
La fântâna Șanculi,	Și pă murg încălicarə ²⁾ .
Ș'o d'aflat leu culcat.	Cîn(d) Jun'ə pîn sat tres'ea
Iəl o stat d'i s-o uitat;	Tăt(i) amin'i-l feris'ea:
Murgu-atuns'i o strășunat	„Fericat d'i maică-sa
Și leu s-o d'iș'təptat:	C'o avut pîn s'e-l scălda,
„Alele, mare voin'ic	D'i Jun'ə ș-a lui măicuță
S'in'ə t'e-o adus p-ais'i?“	C'o avut pîn s'e-i da țătă!“
„Dum'nəzău și calu mn'ieu“.	

*) Născut în comuna Crișcior, Petru Moș n'a fost niciodată în alte regiuni pentru un timp mai îndelungat. De 20-25 de ani poate număra pe degete „d'i căt'ə uări am mai fost și ieu în vandră“ pe la târg. Deși bătrân, e destul de vioiu, are o pronunțare clară, un fel de a vorbi rar și meditativ. Caracter morocănos și sobru, de obicei vorbește foarte puțin. I se desleagă limba numai cu „vinars“.

Bătrânul dar vâinosul I've Scrobe (de 82 ani) din Susn'evița, unul dintre pu-
ținii moșnegi cari mai poartă comaracul — imagine tipică a mizeriei istro-ro-
mâne: straiul i-i tot un petec. De jur împrejur stâncăret pleșuv...
(fot în 20 Aug. 1927)

Mn'itru voin'icu

Sare murgu-n iast grăd'ină
U'n'd'ə sare
Urme n-are
Un'd'ə paștə
Nu (se) cunașt'ə.
Strig-o fată podobită
D'in s'etat'ea mohorîță,
Strigă Dana (d-Ana)
D-Ard'eleana:
S'in'e-n lume s-ar d-afla
Să-l învieț-a alerga?
N'ime-n lume nu s-afla,
Num-on lari(u)
On păcurari(u),
Cum vin'i
Pə cal sări:
Sări-n vânt
Sări-n pământ,
Țăpă lariu d'i pământ. —

„Ho, ho, ho, lariule, ho
Că nu-i turma d'i-nturmat
D'i-i¹⁾, murgu d'i-ncălicat.“
Strigă-n lume, strigă-n țară
Nime-n lume nu s-aflară²⁾
Numa M'nitru-ngărămăd'icu³⁾
Cum vin'i pə murg sări,
Sări-n vânt,
Sări-n pământ,
Da, Mn'itru d'in grai grăin[d]:
„Ho, ho, ho, murgule, ho,
Că tu-atuns'ea mi-i trânt'i
Cân[d] îi pașt'ə-on rât d'i iarbă
Și îi bea on tău d'i apă;
N-ai mâncat, atita⁴⁾ fân
Să mă țapi tu d'i pământ
N-ai mâncat atita⁵⁾ sare
Să mă țapi tu d'in spinare“.

¹⁾ Munună = „coama, dălmă, ridicătură“

²⁾ Formă, arhaică, de imperfect conj. păstrată mai ales în negații: nu
aruncareși.

³⁾ = ci-i

Pana (= floarea) hoțuli

D'i ragă să ragă
Galbănă pen'ită
Fată fis'ioriță
Pă ea să o guiă
Sus, cu vânturile
Pă un'd'e mn'i-s imblă
Cai cu călari mari
Hoț(i) d'i s'ei mai tari
Cai cu călari mn'is'i
Hoț(i) d'i s'ei voin'is'i.
Iară să mai ragă
Pă ea s'o scobară
G'ios la drum d'i țară
Un'd'e-ș(i) trec-petrec
Stoluri d'i voin'is'i
Cocpii pogăn'is'i

Ciț(i) voin'is'i trecură,
Pana n'o văzură;
Da un hoț mai mn'ic
Mai mn'ic mai voin'ic
D'i sus s-aplecară²⁾
D'i g'ios o luară,²⁾
D'i colb o suflară,²⁾
Pana -nlăcrămară²⁾
Iel îi cuvintară²⁾:
„Io, pană, t'ă iau
Nu să t'ă țin pană
D'i³⁾ să t'ă fac damnă
Să fii damnă-n curț(i)
Noră la părinț(i)
Stăpină la slug'i

(Urmează)

ȘTEFAN PAȘCA

Brentar Susn'evițean aducând apă cu asiru (asinul). Pe suprafața apei se văd frunze de stejar cari opresc cobălțăirea și revărsarea apei. (fot. în 30 Aug. 1927)

¹⁾ = aflară?

²⁾ = îngrămăditu, îndesat, voinicul.

³⁾ Hiperurbanism, din *atâta*.

Înstrăinata

Eram la mămuca una Peste deal și peste văi
Cum îi soarele și luna, La părinți străini și răi;
Și cu atâta am greșit Peste dealuri, peste munți
C'am zis: „Mamă, mă mărit.” La părinți necunoscuți.

Și-a venit unul din sat Toți de-a-rândul stau la masă,
După-acela nu m'au dat . . . Eu, plângând pe după casă;
Și-a venit unul din lune Toți la măsă chefuiesc
Și m'au datu-m'au¹⁾ anume . . . Eu în cot²⁾, și tot jelesc.

Mamă, dragă, mamă, mamă,
Când mi-ai pus în cap năframă,
Cum te-a răbdat Dumnezeu
Să mă dai din satul meu!?

Din Oprișeni (Bucovina) auzit de

Ax. Bilețchi-Oprișanu

Cătu-i de tare de fire țiganul

Un țigan ca toți țiganii, gospodar cumu-i cănele cojocar, s'a aflat și el mai breaz ca cei de teapă-i și opiștit³⁾ cumpania cum să scape de lipca-i de sărăcie și-opiștit își căta tovarăș cu care să se puie la cale: țigan ori român, ce-o fi. Și-a dat el peste-un român și, de unde până unde, țiganu: „Hai la furat, fârtate!” Românul: „Hai, nefârtate!” Și se duc și fură un porc gras și greu cumu-i lutul. Cum treceau printr'o pădure: „Măi române—îi dă țiganul — hai și-om cenătui porcu și fiindc' avem lemne l-om și frige! Ce să ne facem înșine atâta greu cu grăsunu ista?!“ Căla: „Hai, creștinu lui Dumnezeu, și-așa!” Fac ei un foc bun, taie porcu și ncep a-l frige. Da țiganului numai ce-i vine'n cap?: „Hai, măi, și ne-om spărie, și porcu să fie-al celui mai tare de hire!” „Mă nepurcele, nu mai clămpăni din gură. Frigem porcu și ne-om înturna amândoi cu câte-o jumătate acasă. Nu de alta, da mi-i că ți-i chema neamurile toți cio-roii și mă-i vâri'n toate sămcile⁴⁾!”

¹⁾ Cf. în Făt-Frumos" II 1927, 88 : m'am dusu-m'am.

²⁾ = în cotlon, în ungher.

³⁾ = mereu ; se mai zice și *opștit*.

⁴⁾ = mi-i vâri în toate răcorile, boalele.

Da țiganu că nu: ori se'ntoarn' acasă cu'ntreg porcu, ori cu palma goală. „Bine, dacă ții tu, morțiș, că-i brează, brează rămâie, mări țigane!“ Românu rămâne la foc, iar țiganu se duce'n pădure să-l spărie. Și prinde el a bate cum bate cănele, a urla ca lupul, și câte tăte. Da românu s'omoară de răs că el știe că țiganu face asteminuță și pe unde vede că-i mai coaptă carnea mai ciupește câte oleacă. Iar țiganu dacă vede și vede că'nzădar i-i cazna, se'ntoarnă la foc: „D'apoi tare ești de hire!“ -- „Vezi-că tare“ — „Iar' du-te tu să vezi, m'oiu spăria?“ Că: „Mă duc“. Se duce omul și taie-o jordine lungă și prinde-a jnepăi'n pământ, iar pământul prinde-a hui a plin. Dela o vreme românu răcnește cât îl ține gura: „Vaileu! Nu mai dați că n'am furat eu porcu ci țiganu“. Dac' aude nefărtatul, lasă carnea și la fugă. Și nici el nu știa cum a ajuns în marginea pădurii. Și numai iacă veniau niște cară după uscături. Și oamenii-l întreabă: „N'ai văzut uscături în cale-ți?“ — „Dați-mi pace că nici verzi n'am văzut.“

Iar românu când s'a'ntors la foc, n'a găsit nici picior de țigan. Și cum carnea era destul de friptă, a strâns-o frumușel într'un țuhal și și-a luat tălpășița spre casă.

Auzită dela moșu Gheorghe Bobu de 70 de ani din Mitocul Adâncatei Jud. Dorohoiu de

Petru Iroaie

Mormântul Anastasiei († 1420), fiica lui Lațco (Episcopia din Rădăuți)

Yorbe adânci

Omul care-i om la loc
Fierbe oala fără foc.

*

Omului celui flămând
Tot plăcinte-i stau în gând.

*

Omul harnic
Ii și darnic.

*

Omului cu patru boi, nici nu-i pasă de nevoi
Da acel cu'n sumănel: nevoia, grapă de el!

Auzite în Dragoiești (Bucovina) de

GAVRIL IONESCU

*

Văruit pe necârpit
Bogdaproste c'am gătit.

*

Decât cu urātu'n casă
Mai bine cu boala'n oase!

*

Cu gândul la Maica Domnului
Și mâna'n traista omului.

Auzite în Mitocul-Adâncatei, jud. Dorohoi de

PETRU IROAIE

*

— Mămăligă, Ionare!') —
— Fie crudă, numai mare!

*

Omul care-i om la loc
Vara-și târgue cojoc!

*

S'a suit râma în par și crede că-i balaur!

Din Pătrăuți pe Suceava auzite de

LECA MORARIU

1) Numele propriu Ion.

Șiretenia vulpii

Vulpea-i șireată de când lumea și tot șireată are să piară. Că decât să-și schimbe năravul, ea face ca și lupul, și-și schimbă numai părul, când năpârlește. Și iaca, într'o zi se întâlnește ea cu o oaie rătăcită. Oaia era din cârdul pădurarului. Bietul pădurar n'avuse noroc de oi! Că toate-i pieriseră care de gălbează care de rășfulg, și numai una îi rămăsese, adică oaia care rătăcia acum prin pădure. Deci, din două-trei vorbe, vulpea se împrietenește cu oaia și, hai se duc ele la primblare, vezi Doamne, prin poienile pădurii. Dar se vede că vulpea și-a pus bi-mișor pânțele la cale și s'a șters frumușel pe la dinți cu carnea prietenei sale, de vreme ce umbla, cătră seară, singură și voioasă și se tot linge pe botișor. Și se'ntâlnește cu lupul.

— Doamne, cumătră hăi, Doamne! Cine era mă rog, ju-pâneasa cu care te primblai hăt mai înainte?

— Ei, încă mă mai întrebi, cumătre lupan! Cum? De când ești, năfură n'ai mâncat? La sf. mănăstire n'ai fost? — zise vulpea.

— Nu cumătră, n'am fost de când sânt. Dar ce-i?

— Apoi aceea-i vară-mea și-i călugăriță la sf. mănăstire!

— răspunde vulpea.

— Cum se poate? — face lupul!

— Ba așa-i cum îți spun eu; că vorba mea-i sfântă!

— Și cum aș face eu, cumătră, ca s'o văd?

— Tare lesne, cumătre lupan. Hai cu mine mâne desde-minicioară la sf. mănăstire, că tot e sfânta Duminică. Ai s'o vezi acolo cât de strașnic citește soră-mea!

— Bine, dar caută să mergem! — zise voios lupul. Și a doua zi des-de-dimineată, îl iea vulpea pe lup și-l duce la o capcană pusă în pădure de-un vânător.

— Vezi, cumătre! Aici e sf. mănăstire. Treci d-ta înainte, că ești mai în vârstă, și eu am a sta de vorbă ceva cu părintele și cu dascălii. — (Și se uită cu coada ochiului spre vânător care venia cu ogarii după el). Și a intrat lupul în capcană!

— Hei! Da tare i întuneric aici în mănăstire, cumătră!

— strigă el icnind în capcană.

— Apoi nu-s aprinse lumânările, dragul meu, mai ai răbdare! — răspunde vulpea — Vară-mea-i pe acolo, nu? — Nu văd nici o vară, nici o călugăriță, nimic! — mormăi lupul dede-supt. — Apoi dar șezi d-ta la slujbă, că iaca vine și părintele

cu dascălii și ți-or ceti și sf. Evanghelie; îi asculta. Că eu mă duc după lumânări și după prescure, ca să-ți poată da nafură.. ca'ntr'o zi mare ca asta . . . și să mai auzim de bine! . . . —

Vulpea a rupt-o de fugă și nici colbul nu-i ieșia de sub picioare. Iar a doua, Duminică, venind înapoi pe la capcană, pielea lupului era acum grijită și svântată pe culmea din casa vânătorului.

Econ. D. Furtună

Cimilituri

Am două legănuțe;

Ziua-s plinuțe,

Noapte goluțe.

(Opincile)

Butucaș rotungior

Cată'n dosul tuturor. (Pragul)

Zece strâng

Și patru plâng.

(Mulsul vacii)

De mă porți, zbier;

De mă lași, pier.

(Lanțul)

Patru alergătoare

Și-o spânzurătoare. (Calul înșeuat)

Auzite în 17 Aug. 1926 dela *Sidor Odochian* din Calinești-Dorna pe valea Bistriței de

Leca Morariu

Mormân ul soției lui Petru Rareș:

Maria, moartă în 1529 și înmormântată la Putna

Oștaru carle verit-a asiru

Poveste în dialect istro-român *)

Domnu și Sveti Petru viru la o oștarie și ăntrebu¹⁾ (ali: zăpovidescu) be și munca. Potle ăntrebat-a raciunu, căt ăi za placiu²⁾. Și tunce Domne zvadit-a din jep tacuinu cu ciude pinez, za plati obedu. Cea vote vezut-a gospodaru c-are căta pinez . . . Și Domnu l'a platit obedu și iel' a mes k'a.

E Domnu cuvinte lu Petru: — Petre, ie va veri dupa noi ke³⁾ ne va pocradi (ali: pinezi fura) și ucide. —

Și Sveti Petru: — Hai, nu va!⁴⁾ —

Zice: — Petre, va!⁴⁾ —

Tot⁵⁾ ke ămnu un cus de cale. Și ie, cela oștar, ștepte prende vut-a de trece Domnu și cumpan'u a sev. . . Și vire cu pușca ăntu iel'!

Și ie gane Domnu lu Petru: — Zis-t'-am io?! —

Viru prope de cela oștar, de cela tat. Gane Domnu: — Le, Petre, bătu și gone cesta asir tru tire! — Ke Domnu facut-a asiru de ie! . . .

Facut-a un bur țoc de cale și viru la o fabrike. Gane lu meștri: — Neca Domnu daie srice! —

— Inke vo! — E cel'i meștri ăl ăntrebu ke se le re da asiru za goni⁶⁾ apa și ărpile și sălbunu. E Domnu odgovore: — Ben' bire-i! Samo neca ciude cu ie munciț, mai ciude ce puteț!⁷⁾ —

Pogodit⁸⁾ ăl-av anu de zile;⁹⁾ saca zi fiurinu.

*) Pentru grafie cf. „Făt-frumos“ An. II 1927, 144 și „Junimea literară“ An. XVI 1927, 274.

1) Aci ăntreb cu accepțiunea *cer*, vezi „Făt-frumos“ 1927, 144.

2) Etimologia: croatul *placa* = „plată.“

3) Pentru schema conjunctivului *Ke* + viitor (schemă curentă și'n Jeianj vezi „Junimea literară“ 1927, 271) cf. „Junimea literară“ 1927, 274 Nota 13.

4) Pentru această brahilogie vezi „Făt-frumos“ An. II 1927, 146.

5) Interesantă dar nu prea lămurită funcțiune a pronumelui *tot*! cf.: „Cavte-n ate (cadere), tot-ăi țațe-nuntru“ Pușcariu, *Studii istroromâne* I 27/8; „Tot-ii un mare om“ ibid. 38/8. — De altfel ca'n dacoromână: „ămne tot pre betăre cale e ne pre nove“ ibid 34/9 jos.

6) Aci *goni* cu accepțiunea „a căra“!

7) Cf. la fel: „mai bire ce puteț“ I. Popovici *Dialectele române din Istria* II 16; „mai musat ț-a putut“ Pușcariu I 13/54-55.

8) Etimologia: croatul *pogoditi* = „a ghici, a nimeri; a pune la cale; reflexiv: a se învoi.“ — Cf.: „neca-l' daie pinezi căt s-a pogodit pre vake“ Iosif Popovici, II 1909.

9) Istroromânul precizează deci exact ca Dacoromânul: „un an de zile“.

Domnu și Sveti Petru mes-a k'a. Na zalic vreme viru ăn cea locande, cl'emu¹⁰⁾ obedu și-ntrebu ke iuve-i gospodaru, oștaru. Oștarița poșnit-a suzele roni . . . E Domnu vo ăntrebe: — Ma ce ă-t-ie ke plănji? —

Cea vote mul'era l'i se potânje ke l'i s-a omu de căta vreme pl'erzut: — Cum n-oi me plănje căn mi s-a omu pl'erzut și nu-sm vridne¹¹⁾ afla-l! —

— Nu plănje! Va Domnu juta! — zis-a Sveti Petru. Și iel' av mes k'a.

Na anu de zile mergu la cea fabrike și-ntrebu¹²⁾: — Neca-l' Domnu daie srice! ¹³⁾ —

— Ăste cuntenți cu cesta asir? —

— Ăsmo ăncăntaiț! Ăi bur, ăi cruto bur za lucra, ăi pravi¹⁴⁾. Neca-l lasu¹⁵⁾ inke! —

— Nu-r-len!¹⁶⁾ Dosta-i! L-ren la k'a! —

Dat-l-a trei stotine de fiurin și șase, saca zi fiurinu. Lat-l-a k'a; ăn mike vreme verit-a cu ie case, cătra cea oștarițe. E Domnu-ntrebe: — Ce¹⁷⁾ tu rei rada vede te om? —

¹⁰⁾ Exact la fel: „ren cl'ema obedu“; „cl'emat-a obedu“ l. Popovici, II 21. Încât verbul *cl'em* are și această accepțiune (înregistrată la l. Popovici II 98 și la Pușcariu op. citat II 216).

¹¹⁾ Etimologia: croatul *vrijedan*, - *dna*, - *dno* = „vrednic, prețios“. — Aice în nuanța semantică (existentă și'n dacoromână): „nu-s în stare să . . .“

¹²⁾ Pentru această accepțiune („doresc, urez“) a verbului *ăntrebe* (neînregistrată la Pușcariu II 216) cf. și: „ămbatit-s-a pre o mul'ere și uo-ntrebe: bura dămăreța“ l. Popovici II 14.

¹³⁾ Cf. repetarea: „neca dorme, neca“ Pușcariu I 48/26.

¹⁴⁾ Interesantă nuanță semantică a adjectivului *pravi* din croatul *pravi*, - *a*, - *o* = „adevărat, neaș, real; direct, de-a dreptul“.

¹⁵⁾ Persoana a 3a plural ca formulă de politețe pentru pers. a 2a plur. cf. Pușcariu II 255–256 și Leca Morariu, *Istro-Românii* 1927, 22. — Cf: „la l'-a zis: — Contesa le daie nuște popi, pac dormu tota nopta.“ l. Popovici II 51.

¹⁶⁾ Metateză fonetică pentru: *Nu-l-ren*. Cf. la fel: „se-r-laș vede cunoște-r-laș“ G. Weigand, *Jahresbericht* I 1894, 138/16; „se ăr-l'a la“ (= se ăl' re la) l. Popovici II 54; „se-r-l'e da“ Pușcariu I 29/13; „ăr-len hiti“ Pușcariu I 51/24; „Da-r-l'em noi o stvar face“ în povestea mea „Postularu și morta“ auzită la 6 Sept. 1927 în Jeliăn; „lo rașspure, ma tu-r-lei (vla)“ în povestea mea „Căt av trei fraț proveit“ auzită la 7 Sept. 1927 în Jeliăn.

¹⁷⁾ Pentru acest *ce*, introducere a frazei interogative, cf. „Junimea literară“ An. XVI 1927, 275. — D-l prof. Dr. Victor Morariu ne atrage atenția că acest *ce* e de proveniență slavă, (cf. d. p. ucraineanul: „Ce te ne znaieș?“), de unde fu adoptat și'n Esperanto: „Ciu Vi parolas esperante?“

— Pre cătă su¹⁸⁾ viie l-reș rada vede! —
 — Pas, trupe cela asir! —
 L-a trupit; facut-s-a omu!
 — Vezi, ista-i¹⁹⁾ te om! —
 — Ȑi! —
 — Și ȕasta-s¹⁸⁾ tel' pinez! — gane Domnu lu brijănu oș-taru carle fost-a asiru. Și-l' inke zis-a Domnu: — Slab' ai facut căn ai cu pușca ăntu noi verit. Vezi ahmoce cum ăs pinezi mućini za ve! E capte-te, crstiane, neca tu meri omiri tuci! —
 Cea vote oștaru s-a ăntu iel' clecnit. E Domnu și Sveti Petru mes-a pre lume . . .

Auzită în 23 August 1927 dela Ludo(vico) Șcalir din Sus-n'evița, analfabet de 53 ani. — Acelaș motiv (oștarul hoț transformat pe cătăva vreme de Dumnezeu într'un cal) în povestea istroromână publicată de G. Weigand în *Jahresbericht* I 136-140.

TRADUCERE A:

Hangiul care a devenit măgar

Dumnezeu și Săn-Petru vin la un han și cer (sau: poruncesc, comandă) de băut și de mâncat. Apoi cer socoteala, cât îi de plătit. Și atunci Dumnezeu scos-a din buzunar punga cu multe parale, pentru a plăti prânzul. Atunci gospodarul (casei) a văzut că are atâta bănăret . . . Și Dumnezeu i-a plătit ospățul și ei se cam duseră.

Și Domnul îi cuvântă lui Petru: — Petre, are să vie după noi, să ne prade (sau: să ne fure banii) și să ne ucigă. —

Și: Săn-Petru: — Eh! Nu vine! —

Zice: — Vine, Petre! —

Merg²⁰⁾ ei o bucată de cale. Și dânsul, hangiul cela, așteaptă pe unde avea de trecut Dumnezeu și tovarășul lui . . . Și vine cu pușca înaintea lor!

¹⁸⁾ Formă a pers. la sing. dela verbul *a fi* neatestată aiurea (și neînregistrată de Pușcariu II 196). Și ce-o fi oare cu forma *sum* dată de Andrei Glavina p. Jeianj (v. Pușcariu II 197)? N'am apucat să cercetez chestiunea la fața locului, în Jeianj.

¹⁹⁾ Împotriva lui Pușcariu II 163, precizăm că pronumele *ista* se întrebuintează totuși și independent, deci nu numai în polisinteze ca *cesta-istu*, *ȕasta-ista*, și nu numai „spre a întări pronumele demonstrativ printr'o nouă demonstrare“.

¹⁸⁾ Acest *ȕasta* se simte de sigur ca un neutru, așa ca și *cea* din „Jurnimea literară“ 1927, 274 Nota 5 (cf. Pușcariu II 246).

²⁰⁾ Nu știu cum ar fi de tradus acel „*Tot ke ămnu*“ . . .

Și zice el, Dumnezeu cătră Petru : — Spusu-ți-am eu ?! —

Vin aproape de hangiuł ceta, de hoțul ceta. Zice Dumnezeu: — Ia, Petre, bățul și mână-l înainte măgarul ista ! — Că Dumnezeu făcu dintr'insul un măgar ! . . .

Făcut-au ei o bună bucată de cale și vin la o fabrică. Zice cătră maiștri : — Noroc să dea Dumnezeu ! —

— Și dumilorvoastre ! — Și maiștrii ceia îl întreabă ori de de le-ar da asinul pentru cărat apă și pietre și nisip. Iar Dumnezeu răspunde : — Foarte bine ! Numai să munciți cu el mult, cât se poate de mult ! —

L-a năimit pe un an de zile; un fiorin²¹⁾ de fiecare zi.

Și Dumnezeu și Sfântul Petru se duseră în drumul lor. La câțava vreme vin ei în crâșma ceea, cer mâncare și întreabă că unde-i gospodarul, crâșmarul. Crâșmărița începu a vărsa lacrimi . . . Și-o întreabă Domnul : — Dar ce ți-i că plângi ? —

Atunci femeia li se jăluiește că de atâta (amar de) vreme i s-a pierdut omul : — Cum nu m'oiu plânge când mi s'a pierdut bărbatul și nu-s vrednică să-l aflu ! —

— Nu plânge ! Va ajuta Dumnezeu ! — zise Sân-Petru. Și se cam mai duseră.

La un an de zile merg la fabrica ceea și-i dau : — Noroc să dea Dumezeu ! —

— Să deie, să deie ! —

— Sânteti mulțamiți cu măgarul ista ? —

— Sântem preamulțamiți ! Îi bun, îi foarte bun de lucru, adevărat (ajutor). Mai lăsați-ni-l ! —

— Nu-l lăsăm ! Destulu-i ! L-om lua hăt ! —

Datu-le-au trei sute și șase fiorini, de fiecare zi un fiorin. Luatu-l-au hăt ; în puțină vreme veniră cu el acasă, la hangia ceea. Și întreabă Dumnezeu :

— Vrea-reai tu să-ți vezi bărbatul ? —

-- Câtă²²⁾ vreme-s vie, aș (tot) vrea să-l văd ! —

— Pas, lovește'n asinul ceta ! —

L-a lovit ; s'a făcut om !

— Vezi, aista-i omul tău ! —

— Aista ! —

²¹⁾ Monedă austriacă de argint (= 2 coroane, mai târziu).

²²⁾ Nu știu cum trebuie tradus acest : „Pre câtă su vie“.

— Și ăștia-s banii tăi! — glăsuiește Dumnezeu către sărmanul hangiu care a fost asin. Și-i mai zise Domnul: — Rău ai făcut când ai ieșit înaintea noastră cu pușca. Vezi acum cum îi când trebuie să ai bani munciți (agonisiți cu muncă)! Și ia-te'n seamă, omule, să mai mergi la ucis oameni! —

Atunci hangiuul a ingenuunchiat în fața lor. Iar Dumnezeu și Sân-Petru s'au dus în lume . . .

Leca Morariu

Răbojul Cărților

Alexandru Popescu-Telega, Asămănări și analogii în folclorul român și iberic. —

În lucrarea sa autorul face simple apropieri între fenomenele folclorice, fără a căuta să tragă, cu orice preț concluzii, riscate încă în actualul stadiu al folclorului comparat la noi. Stăruie prin urmare, asupra producțiilor populare asemănătoare, din cari reiese ușor oarecare lumină în ce privește anumite aspecte ale trecutului.

Între folclorul nostru și cel spaniol ori portughez, nu s'au prea făcut apropieri. Cercetătorii noștri își propuneau o teză, pe care căutau apoi s'o demonstreze. Ori credeau prea mult în latinitatea noastră, ori erau slavizanți, ori ungurizanți etc. Autorul ia atitudinea opusă, comună multor cărturari din zilele noastre, afirmând posibilitatea de influență d. p. de la noi la Slavi, Unguri, nu numai invers.

De mare preț pentru folclor sânt pretutindeni *superstițiile* și *datinile*. Natura, înfricoșând conștiința primitivă a omului, a dat elementele prime mitului, culturilor și tradițiilor celor mai vechi. Când omul o ajuns s'o stăpânească, miturile încep a se pierde ca atare, dar se mai păstrează din ele resturi în superstițiile popoarelor. O astfel de superstiție pe bază de mit, e îngroparea, la temelia zidirilor, de ființe omenești, înlocuite apoi prin animale. Curând, tradiția însă și slăbește, rămânând obiceiul și credința legată de dânsul.

Legende se bazează pe vechi superstiții. În această ordine de idei, constată autorul mari apropieri între *Legenda Mănăstirii Curtea de Argeș* și o legendă spaniolă. Considerații analoage se fac asupra temei *Cucul și turturica*. Se enumeră credințe superstițioase privitoare la aceste două păsări cu multe apropieri de

amănunt la Români și Spanioli. Se discută ipoteze asupra răspândirii lor (între altele, a lui Hasdeu).

Basmul *Sarea'n bucate* e, probabil, indogermanic. Pentru Europa, se află în folclorul iberic, italian, corsican, francez etc. Amănunte identice se constată numai la Italieni, Spanioli, Portugezi și Români. Cum se explică lucrul? Autorul nu cutează să dea un răspuns.

Între toate *jocurile noastre copilărești* și cele spaniole există asemănări surprinzătoare. Coincidențele merg până la amănunt. Se analizează câteva jocuri.

Alte asemănări între noi și Spanioli arată *superstiția deochiului*. Ca și noi, Spaniolii au foarte multe descântece pentru înlăturarea *deochiului*.

Se pot explica aceste mari apropieri între noi și Spanioli numai prin identitatea simțirii omenеști, numai prin rudenia indoeuropeană? Autorul crede pe drept că acest fel de explicare nu-i satisfăcător. Dacă se mai adaugă izbitoarea asemănare, aproape identitate, între unele idiotisme române și respectivele lor spaniole, lucrul devine și mai evident.

Interesante puncte de asemănare prezintă apoi *găcitorile* studiul cărora, însă autorul îl lasă pentru volumul următor al lucrării sale.

Anumite obiceiuri, „bătutul alviței“, d. p., la Români, sânt puse în legătură cu obiceiuri analoage romanice în speță, spaniole. Dacă, cu acest prilej, argumentarea autorului nu ne convinge, e aproape evident, în schimb, că *Vasilca* noastră e analogă cu *Candilejo* spaniol.

În ce privește obiceiul *bocitoarelor*, el nu-i, cum pare a crede autorul, numai roman. Îl aveau Ebreii, Grecii vechi etc.

Se mai fac apropieri în privința: *adălmașului* și *clăcii* noastre cu datine spaniole.

O largă discuție se face *Ielelor*, legate de credinți superstițioase ale multor popoară, mai ales caracteristice Celto-germanilor. *Samodivele* și *Joimărițele* noastre, de origine probabil celtică, creații superstițioase legate de cultul soarelui, au și ele, corespodente la Iberi. La mai toți Indogermanii se află datina, legată și ea de cultul soarelui, foarte caracteristic accentuată la Celți a *Focurilor Sf. Ioan*. — Probabil de origine celtică sânt și *Parudele*. Inrudită e datina *Udatului* iar *Sânzienile*, sărbătoarea florilor și a verdeții e tot vreo moștenire celtică.

Cum se explică toate acestea? Autorul crede așa: și la noi și la Spanioli, Romanii cuceritori au găsit cam aceeași civilizație, pătrunsă adânc de celtism. Apoi, Romanii înșiși au adus și aici și acolo, elemente identice de civilizație orientală. Legiunea a XIII-a gemina apoi, care a stat în Dacia, era mai ales din Iberi alcătuită.

Autorul mai socoate, că nu tot ce se pune pe socoteala Slavilor în graiul și credințele noastre, e în adevăr *slav*. La unele afirmații ale sale, însă, s'ar putea răspunde: nu tot ce se crede împrumutat de la alții de Slavi, e așa; multe cuvinte d. p. se explică prin indogermanismul limbilor slave. (O nedumerire: de ce scrie autorul de 3 ori cel puțin, consecvent, *Sanfeld*, în loc de *Kr. Sandfeld Jensen*?).

La sfârșitul lucrării, o bogată colecție de superstiții iberice și române.

Cartea d. Al. Popescu-Telega arată muncă și laudabilă stăruință. Fără a se hazarda în ipoteze, totdeauna riscate în domeniul nesfârșit al folclorului, apropierea sale, făcute la noi, sistematic, pentru întâiaoară pun o problemă și reclamă o soluție. Ea nu-i, de sigur, de loc ușoară și de loc apropiată. Deocamdată, ne mulțămim cu aceste „Asămănări și analogii“.

N. N. Răutu

Cântece

Cine despărț¹⁾ doi dragi
Crească-i coarne ca la vaci;
Cin' ne-o despărțit pe noi
Crească-i coarne ca la boi!

De ne-o despărțit fecior,
Fie-i moartea de topor;
De ne-o despărțit o fată,
Cununia să nu-și vadă.

*

Cine iubește și lasă
Nu-i păcat să ardă'n casă;
Să-l ardă, să-l potopească
Pe nime să nu iubească!
Pecum m'o iubit pe mine,
Nouă luni și nouă zile,
Și'ntr' acele nouă luni

M'o purtat numa'n minciuni.
Cine poartă minciuna,
Bată-l Maica Precista
Și usca-l-ar Vinerea,
Vinerea din postu-mare
C'aceea uscă mai tare!

*

Auzite dela Rarița Poienar din Dragoiești, Bucovina de

Gavril Ionescu

¹⁾ = depărtește.

Strigă iadul și mă cere....
 Fără mândra nu pot mere
 Dacăș ști că mere ea
 Și la iad m'aș îmbia.

*

Lasă, maică. să mă 'nsor,
 După poale de fuior.
 Nu mă lăsa ca să zac
 După poale de bumbac.
 De vrei, maică, să mă crezi
 Toată noaptea le visez:
 Tot cu flori și găurele,
 De mă 'nșioră prin șele;]

Găurele și cu flori
 De mă trec numai flori!

*

Of!
 Trăsnit-ar-fi Dumnezeu
 Talpa leagănelui meu!
 Să nu mai legene nime
 Om fără noroc ca mine!

*

Uită-mă, că eu te uit
 Sa n'avem atâta huit,
 Lasă-mă, că eu te las
 Să n'avem atât năcaz.

Auzite dela Sidor Odochian din Calinești-Dorna de

LECA MORARIU

Multe și mărunte...

Traduceri germane din Eminescu. — În foiletonul ziarului „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“, d. Alfred Klug, profesor de liceu — de altfel și cronicar al ziarului pentru Teatrul Național, cronicar obiectiv și binevoitor — ni l-a dat, de curând, în traducere pe „Făt frumos din lacrimă“, sub titlul „Der Tränenprinz“, iar acum în urmă „Cesara“. Semnalându-le deocamdată ca destul de reușite, rămâne să revenim.

* * *

M. Eminescu și marele Al. Macedonschi! — Cetim în recenta cronică a lui C. Bacalbașa, *Bucureștii de altădată* I 1871-1884, București 1927, 300:

„Un incident foarte penibil în lumea literară; toți intelectualii sunt foarte mâhniiți unii foarte indignați.

O nenorocire s'a întâmplat, marele poet Eminescu a înebunit. Toată lumea, prietini și dușmani, deplâng această catastrofă. Numai un rival în literatură, poetul Alexandru Macedonschi face excepție. În revista *Literatorul* pe care o dirige, el scrie următoarele:

Epigramă

Un X . . . pretins poet — acum
S'a dus pe cel mai jalnic drum,
L-aş plânge dacă'n balamuc
Destinul său n'ar fi mai bun
Căci, până ieri, a fost năuc
Şi nu e azi decât nebun.

Indignarea în cercurile literare şi ziaristice e mare. Grigore Ventura publică în *L' Indépendance Roumaine* o scrisoare de dezaprobară intitulată *O infamie*.

Atunci aceasă afacere a provocat indignare, dar erau mulţi cari credeau, ca şi Macedouschi, cum că Eminescu e un pretins poet. Era patima politică care¹⁾ lovia în Eminescu reacţionarul şi redactorul *Timpului*."

* * *

Serbare de Crăciun la Burdujeni. — În seara de 23 Decembrie, orfelinatul „Regina Maria” şi scoala profesională de fete din gara Burdujeni au aranjat în sala cea mare a gării o „serbare etnografică” alcătuită din „credinţele şi obiceiurile poporului român” — serbare care s'aridicat mult peste nivelul obişnuit, reuşind să fie o manifestaţie remarcabilă a folclorului nostru, pornit pe calea degenerării şi a stângerii, încât astăzi e datorია intelectualilor să stăruie pentru conservarea lui în formele pure, tradiţionale. Datoria aceasta a înţeles-o organizatorul serbării, tânărul de inimă şi de iniţiativă care e d. Gh. Maxim, profesor la liceul „Ştefan c. M.” din Suceava, dându-ne o reprezentaţie pe cât de frumoasă pe atât de adevărat tradiţională, ca montare şi ca joc. Aceasta îndeosebi în partea a doua şi a treia a programei: „Vicleimul” din colecţia G. Dem. Teodorescu şi „În zile de sărbători”, piesă etnografică de acelaş autor — căci partea I-a, „feeria” „Prinosul îngerilor” de Lia Hârsu, cu „grădina raiului” în care dansează îngeri şi flori, ne priveşte mai puţin din punct de vedere românesc.

Am văzut deci „Vicleimul” în costume istorice puse la punct în cele mai mici amănunte şi jucat vioiu şi natural de *eleve* ale şcoalei profesionale: un Irod împărat măreţ şi mereu încruntat; lângă tron un mândru ofiţer roman stând de strajă; magii Ga-

¹⁾ Regretăm că trebuie să reproducem şi această . . . eufonie! (Nota Redacţiei).

spar, Melhior și Valtazar recitându-și versurile de înfruntare a craiului necredincios și de premărire a pruncului Isus cu avânt de iluminați. — A urmat „Nașterea“, tablou care a reușit în adevăr să dea publicului fiorul mistic: întunec complet pe scenă întunec în sală; singura lumină steaua deasupra ieslelor din fund, unde se zărește Maica cu Pruncul; din culise răsună senina colindă „O ce veste minunată“ în cor, iar pe scenă abia se deslușesc siluetele celor trei crai. Farmec de umor și duioșie neaoș românească a fost în „piesa etnografică“ dela sfârșit, care ca și „În noaptea anului nou“ de Serafim Ionescu, nu e decât un cadru pentru a înfățișa credințele și obiceiurile din seara sf. Vasile. Și aice, roluri ca al gospodarului Ursu, al lui Moș Dascalul al lui Ion „Fărnaitul“, jucate toate de eleve, cu vervă și haz.

V. M.

* *

Pentru Unirea Dobrogei. — Revista „Graiul Românesc“, cea mai curajoasă ambasadă în revindicarea drepturilor etnice pentru Românii asupriți de oriunde, ne surprinde la începerea anului nou (Nr. 12, Dec. 1927) cu una din acele mari inițiative pe care numai viteaza și dreapta îndrăzneală ce caracterizează întreaga conduită a acestui *Graiul Românesc* fu în stare s'o conceapă. E vorba deci de reala unire a Dobrogei cu noi, printr'un uriaș pod aruncat dela Oltenița la Turtucaia. Podul acesta ar urma să fie clădit mai mult din darurile subscripției publice inițiate de revista „Gr. R.“, devenind în chipul acesta cel mai trainic și mai adevărat *arc de triumf* al conștiinței noastre etnice.

Și cuvintează — cine nu l-ar recunoaște? — inițiatorul acestui vulturesc, gând redactorul *Emanuil Bucuță* :

„Întreprinderea trebuie să stârnească și să organizeze interesul întregii țări. Așa numai Dobrogea se va ridica la orizont într'adevăr drept ceea ce e. Fiecare va porni s'o cucerească pentru sine și o va descoperi în tot rostul ei înalt, întinsă în așteptare la marginea Mării, cu prag de spume și cort de stele. O simplă hotărîre de guvern, cu prevederi bugetare distribuite pe cât mai mulți ani și smulse cu durere economiei generale, n'ar putea să ajungă nici pe departe acest scop, mai cu seamă social. Trebuie pornit cu acest cuvânt, al subscripției publice, ca o lozincă, dela un hotar la altul. Țara să asculte, mirată, chemarea către noi idealuri. La capătul acestei propagande s'ar deschide drumurile Mării, cu noua pătură de populație a României, mărînd-

rească. Un foc alb s'ar aprinde acolo, mai mult decât pentru corăbii, pentru suflet“.

„Podul dobrogean al Bucureștiului, dintre Oltenia și Turtucaia, a început să ia ființă! Toți prietenii noștri și prietenii Dunării și ai Mării, să puie mâna. Anevoioasă și lungă e munca, dar frumoasă răsplata. La începuturile istoriei noastre, ca un simbol constructiv, Apolodor din Damasc, arhitectul întâiului pod pe care a trecut Roma la noi, stă în sculpturile de piatră ale Columnei, alături de Traian. Să reluăm firul și să împlinim din nou simbolul. Să dăm îndărăt ceea ce am căpătat. Drumurile Sudului ne așteaptă. Puneți fiecare piatra și traversa de fier și fărâma de vis, la podul care e menit să le deschidă“.

Inceputul îl face revista „Graiul Românesc“, iscăbind suma de 50.000 lei. Din parte-ne, revista „Făt-frumos“ iscălește suma de 1.000 lei.

Nu uitați deci de *Unirea Dobrogeiei!* Sumele închinat acestei *Uniri* se vor trimite pe adresa Revista „Graiul Românesc“, București, str. Cortului Nr. 8.

* * *

O instituție și economică, dar și culturală. — E „Banca Suceveană“ dela Suceava, care în ședința consiliului de administrație din 30 Dec. 1927 a votat, la propunerea d-lui președinte, senator *Dr. Teofil Lupu*, suma de **150.000 lei** pentru următoarele scopuri: **30.000 lei** pentru Bibliotecile populare din județul Suceava; **25.000 lei** pentru aducerea la învățătură a doi-trei copii istroromâni în Institutele românești dela Blaj (*I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Vasile Suciu a binevoit să-și ieie însărcinarea de a-i crește pe acești viitori apostoli ai fraților Cirebiri în Institutele dela Blaj și dela Roma. Povestea apostolului Andrei Glavina se repetă deci, și deie Domnul ca să se repete într'un ceas cu noroc*); **20.000 lei** pentru Cartea Istro-românească (*Banca Suceveană i-a mai închinat Cărții Istro-Românești* **10.000 lei**, încât suma integrală menită de această instituție pentru Cartea Cirebiră se ridică la suma de **30.000 lei**); **20.000 lei** pentru Muzeul „Ciprian Porumbescu“ (care urmează să fie inaugurat la Suceava); **10.000 lei** pentru Muzeul Sucevii (Suceava); **10.000 lei** pentru societatea de cântare „C. Porumbescu“ Suceava; **10.000 lei** p. dispensarul „Principele Mircea“ Suceava; **10.000 lei** p. dispensarul „Principele Mircea“ din Solca; **10.000 lei** p. dispensarul „Principele Mircea“ din Ilișesti (dispensarul din Solca

și Ilișesti fiind înființate de curând de centrala Suceveană); și 5.000 lei p. Școala de surdo-muți din Cernăuți. — Și sântem în drept să ne întrebăm; Sânt ele multe instituțiile noastre financiare¹⁾ cari știu să jertfească pentru cultură ca această Bancă Suceveană?

*

Ministerul Cultelor și Artelor pentru cartea cirebiră.

— D-l Ministru și prof. univ. Alex. Lapedatu ne trimite pentru cartea Istro-Românilor suma de 10.000 lei — Trăiască pilda cea bună!

AL. LUPU

*

Pentru frații Istro-Români. — Ziarul „Viitorul Graniței” (din Caransebeș) Nr. 4-5 din An. V 1928, îmbrățișează cu un admirabil devotament chestiunea istro-românească lansată de revista noastră. Meritul acestui atât de vrednic ecou îi revine cunoscutului publicist și profesor Dr. Dimitrie Cioloca. În foiletonul „Cartea istro-românească” d-sa înfățișează cu multă căldură acțiunea inițiată de revista „Făt-frumos”. E reprodus apoi (în dialect și'n traducere) un fragment din povestea istroromână *Sora care și-a mântuit frații* (din rev. „Făt-frumos”) și-i inaugurată apoi în chiar coloanele acestui vrednic ziar, străjer al graniței. și-o listă de subscripție pentru Cartea Istro-Românească.

Și vremece marele nostru cotidian „Universul” știe să relateze în cele mai mici amănunte cum s'a sinucis bărbierul Reiningner dela Cernăuți, și vremece mai toate cotidienele noastre se împotmolesc în această lăcomie de senzațională publicului mare, iată că dela granița țării cineva se gândește chiar peste granița noastră la alte datorii! . . .

*

Pentru graiul viu și împotriva limbii de laborator! —

Îmi pare bine că împotriva d-lui I. Rădulescu-Pogoneanu (în *Omagiu lui I. Bianu* 1927, 306) care vrea să ne priveze de cuvinte (gata intrate în limbă!!) ca *exponent* (în accepțiunea nematematică) și de preafericite creații românești ca verbele (cari în schimbul a două-trei cuvinte, ne dau economia unui singur cuvânt!) *conferențiez* (= țin o conferință), *prefățez* (= alcătuiesc o prefață), *omagiez* (= aduc omagii), — că împotriva acestei atât de su-

¹⁾ Dimpotrivă o bancă fruntașă „culturală”!... ca „Banca Românească” dela București, ne-a refuzat orice ajutor pentru Cartea Istro-Românească!!!

biective și de arbitrarie atitudini, nu trebuie să repetăm din nou principiile și precizările date de mine în studiul *Erezie antineologistă* 1926, fiindcă „părerile” d-lui Rădulescu-Pogoneanu le văd dezavuate în chiar același *Omagiu lui I. Bianu*. În adevăr, o precizare ca aceasta a D-lui S. Mehedinți (ibid. 260): „Creațiunile individuale cele mai fericite găsesc adecă rezonanță în masă și pot trăi, pe când colaborarea aceasta creatoare e grea sau chiar imposibilă în sfera neamurilor tardigrade” — își are valoarea nu numai pentru domeniul „folcloric” al limbii. Și, din întâmplare, chiar la aceeași pagină, d. Mehedinți mai vorbește de „un *exponent* sufleteș al masei”!

*

Iperbolă și cumpăt (Întru valorificarea cântecului popular). —

Juxtapunem (de dragul concluziei bine înțeles! . . .) două valorificări oarecum contradictorii asupra „poeziei” noastre populare, valorificări venite aproape simultan în 1920: una din partea lui G. Ibrăileanu cu articolul *Poezia¹⁾ populară* în *Note și impresii* 1920, cealaltă din partea lui E. Lovinescu cu articolul *Poezia¹⁾ populară* în *Critice* vol. IV 1920.

Ibrăileanu se lansează deci la o proslăvire ca aceasta: „Disproporția dintre literatura noastră cultă și cea populară, în favoarea celei din urmă, se explică nu numai prin sărăcia literaturii culte ci și prin bogăția și frumuseța excepțională a celei populare. Noi avem una din cele mai bogate și mai frumoase poezii populare din Europa” (67—68). Iar Lovinescu, ecou oarecum la Europei populare, ripostează: „Literatura noastră populară are frumuseți. E și originală; ar fi și greu să nu fie originală o lite-

¹⁾ În realitate ar trebui să avem în vedere nu o *poezie* populară, ci un cântec popular, — „poezia” populară fiind născută din cântec (vezi Dr. Otto Böckel, *Psychologie der Volksdichtung* 1906, 12) și indisolubil amalgamată în cântec (vezi același ibidem 16-19, 31 ș. u., 50 și 414). Ba „cântecul”, un rudiment de cântec stăruie până și’n *urătură* și *chiuitură*: acea ritmare aproape cântată pe care o auzim într’o urătură ca: „Badica Traian a’necălecat.” (Și apoi urătura mai are cântec și’n „acompaniament”: clopotul, buhaiul, harapnicele și *hăi-lăiul* gloatei) — și chiuitura cu ritmul sacadat al tropotului din picioare: „Hai la joc, genunche-goale!”. (Și fiecare vers e introdus aici de o reală chiuitură, de un real chiuit care-i embrionul și nucleul cântecului, vezi Böckel op.cit. 3). Numai *cîmilitura* se sustrage părții melodice, de sigur din pricina scurtimii și grabei sale, căci o scânteiere de cuvinte ca acestea: „lote-o! Nu-i! Ce să-ți mai spui?!” (Răspuns: *Scânteia*) — în ce formă melodică ar mai putea fi îmbrăcată?

tură crescută la adăpostul oricărei înrâuriri străine. Nu e însă mai presus de literatura populară a altor neamuri. Baladele noastre nu întrec baladele scoțiane, romancerul spaniol, sau chiar baladele sârbești și grecești; lirica noastră nu întrece lirica italiană sau lirica popoarelor slave; epica noastră nu întrece epica popoarelor germanice sau scandinave. . . Nu mai avem nevoie astăzi de *nouri* aristofanici. Un astfel de nour era și formula generoasă ²⁾ a lui Alecsandri" (138).

Și iarăși, Ibrăileanu ditirambând autocritica „poesiei“ populare creație „a unui întreg popor“: „O poezie cultă e rezultatul autorității vremelnice a unui singur om. O poezie populară e rezultatul autocriticii seculare a sute și mii de oameni. E rezultatul autocriticii unui întreg popor“ (70). — Iar Lovinescu îndoindu-se de semperprezența acestei autocritici și de existența acelui „întreg popor“: „Producțiile populare nu pornesc din colectivitatea poporului, care nu există ca o ființă de sine stătătoare. Nu e *poporul* poetul *Mioriței* sau al lui *Român Grue Grozovanul*; un astfel de *popor* nu există decât în mintea ideologilor. Poetul *Mioriței* a fost un cioban; un anume cioban dintr'o anumită stână, de pe o anumită creastă de munte. . . Balada lui a călătorit apoi de pe vârf pe vârf, adăogându-i-se mici îndreptări, după gustul, și, mai ales după lipsurile de memorie ale fiecăruia“ (133).

Cei inițiați își dau, de sigur numai decât seama, cu cât mai aproape de adevăr se găsește Lovinescu. Iar în fața situației date poate fi cântărit cu folos capitolul *Perfecționarea prin circulațiune* din *Originea poeziei populare* (1922) de P. Cancel, unde dăm de o precizare ca aceasta: „Calitatea bucății nu atârână de numărul indivizilor pe la cari ea trece, nu e legată de durata circulațiunii; ea atârână de calitatea individului care i-a dat viața și a asvârlit-o în lume precum și de calitatea vreunui poet întâmplător în puterea căruia ea va fi intrat mai târziu.“

LECA MORARIU

²⁾ Generoasa formulă a lui Alecsandri ar fi aceasta, pe care o cităm din *Balade, adunate și îndreptate de V. Alecsandri*, I Iași 1852: „Comori, neprețuite de simțiri duioase, de idei înalte, de notiții istorice, de crezări, superstițioase, de obiceiuri vechi, și mai ales de frumseți originale, fără seamăn în literaturile străine, poeziile poporale alcătuescu o avere națională vrednică de a fi scoasă la lumină, ca un titlu vecinic de glorie pentru nația Română.“

Colecția „Făt-Frumos“

Cele mai frumoase cărți postale ilustrate!

Cereți pretutindeni! Numai câte 3 lei!

Au apărut până acum:

Seria 1 Figuri culturale: *Ion Creangă; Preotul Constantin Morariu* († 1927)

Seria 2 Etnografie și folclor: *Aromâncă din Albania*

Seria 3 Trecutul nostru: *Pisania bisericii dela Sânt-Ilie (jud. Suceava)*, ctitorie a lui Ștefan c. Mare.

Epitaful lui Roman, fiul Mușatei (*Episcopia dela Rădăuți*)

Cetiți:

Graiul Românesc (București, str. Cortului 8), revista Românilor de peste hotarele României, cea mai reală ambasadă a Românilor încă neliberi.

Peninsula Balcanică (București, Căsuța poștală 328), revista fraților Aromâni și Meglenoromâni.

Tribuna Românilor Transnistrieni (Chișinău, str. Mihai Viteazul 50) revistă de cucerire a Moldovenilor de peste Nistru.

Făt Frumos (Suceava, Spital), Revista uitaților Istro-Români!

Pentru Cartea Istro-Românească: — Fondul „C. I.” a mai sporit cu următoarele daruri: **20.000 lei** dela Banca Suceveană (Suceava); **10.000 lei** dela Ministerul Cultelor și Artelor **câte 1,000 lei** dela d. Dr. Octavian Gheorghian, director de spital și medic Cernăuți și dela d. Dr. Ștefan Albu, medic Arad; **250 lei** dela P. C. Sa Păr. profesor Mihai Totoiescu, Vatra-Dornei; **câte 200 lei** dela d. Dr. Corneliu Gheorghian, președ. Curții de Apel Cernăuți și dela d. Partenie Siretean, director gen. de finanțe Cernăuți; **câte 50 lei** dela d. Dr. Alexandru Bocănețu, prof. univ. Cernăuți și dela d. Maxim Boșcoian cantor și lector bis. Măreței (jud. Suceava) — plus dobânda din 1 Iulie - 31 Dec. 1927: **1.480 lei.** — Încât fondul „C. I.” (Carnet de depuneri Nr. 671 dela Banca Suceveană) s'a ridicat (din 10 Ian. 1927 până astăzi) la suma de **57.400 lei.**

De-ale Redacției

Cu suprimarea subtitlului „Revistă de literatură și folclor” înțelegem să ne lărgim cadrul revistei, pentru a putea atinge orce domeniu al artei, științei și vieții sociale.

De-ale Administrației

Ctitorii noștri. — Revista „Făt-frumos” s'a mai învrednicit a primi următoarele daruri: **câte 350 lei** dela d. profesor și director de spital Dr. Octavian Gheorghian Cernăuți, dela d. G. Rotică, senator Cernăuți și dela P. C. Sa. profesor Mihai Totoiescu, Vatra-Dornei; **200 lei** dela d. Dr. Corneliu Gheorghian președ. Curții de Apel Cernăuți; **130 lei** dela Dr. Christea Geagea, prof. univ. Cernăuți; **100 lei** dela d-na El. E. Verenca, profesoară Cernăuți; **câte 50 lei** dela d. Grigore Crețu, Lespezi (jud. Folticeni) și dela P. C. Sa Păr. prof. Erast Hostiuc, Storojneț. — Mulțumiri cordiale!

Apare tot la două luni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

SUCEAVA, Spital

ABONAMENTUL (achitat numai anticipativ):

În Țară 150 lei pe an

În Străinătate 600 lei pe an

Colaboratorii plătesc*) numai 100 lei pe an

CUPRINSUL :

Victor Morariu	Încă odată: definiția nuvelei
D. Furtună	O poveste dela sora lui Creangă
Leca Morariu	Drumuri cirebire
Mia Cerna	Mi-e drag (versuri)
Șt. Pașca	Din Munții Apuseni
Înstrăinata	Cântec popular cules de Ax. Bilețchi-Oprișanu
Petru Iroaie	Cătu-i de tare de fire țiganul
Vorbe adânci	culese de Gavril Ionescu, Petru Iroaie și Leca Morariu
D. Furtună	Șiretenia vulpii
Cimilituri	culese de Leca Morariu
Leca Morariu	Oștaru carle verit-a asiru (poveste în dialect istro-român)
N. N. Răutu	Răbojul cărților
Cântece	culese de Gavril Ionescu și Leca Morariu
Victor Morariu, Al. Lupu și Leca Morariu	Multe și mărunte . . .
Pentru Cartea Istro-românească; De-ale Redacției; De-ale Admi- nistrației.	

*) Le atragem însă atenția că mai sânt și reviste cari își plătesc colaboratorii!

Bibliografie

Cărți

- Econ. D. Furtuuă, „*De imitatione Christi*” în românește, Dorohoi 1928.
I. Prelipcean, *Ciuma dela Iași din 1770*, Cluj 1927.
Dr. V. L. Bologa, *Contribuțiuni la istoria medicinei din Ardeal*, Cluj 1927.
N. Hodoroabă, *George Enescu*, (Contrib. biografice, cu 16 cîșee), Iași 1927.
Liviu Rebreanu, *Ciuleandra*, „Cartea Românească”.
Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*, vol. III: *Intre vânturi*, „C. Rom.”.
P. Dulfu, *Gruia al lui Novac*, ed. a 8-a, „C. Rom.”.
Dr. Urechia, *Cu ou și cu oțet* (ed. sporită) „C. R.”
Ion Gorun, *A. Vlăduțu — Omul și opera*, „C. R.”
Serafim Ionescu, *Voluntara*, piesă naț. într'un act, ed. a 2-a „C. R.”.
Const. Bacalbașa, *Bucureștii de altă dată*, vol. I, 1871 – 1884, București, edit. „Universul” 1927.

Calendare, almanahuri.

- Calendarul *Glasul Bucovinei*, Cernăuți 1928.
I. Simionescu, *Calendarul Gospodărilor* 1928.
Almanahul aromânesc „Frățîlîia 1928.

Reviste, ziare

Albina (București), Apărarea (Cluj), Archiv für Landeskunde der Bukovina (Rădăuți), Arhiva (Iași), Arhivele Olteniei (Craiova), Armonia (Botoșani), Clopotul (Strehai), Cosinzeana, (Cluj), Credința (Cernăuți), Datina (Turnu-Severin), Falanga (București), Familia (Oradea), Floarea-Soarelui (București), Freamătul (Focșani), Gândul nostru (Iași), Generația nouă (Cluj), Glasul Bucovinei (Cernăuți), Glasul Moșilor (Abrud), Graiul nostru (Bârlad), Graiul Românesc (București), Il Folklore Italiano (Napoli), Izvor de viață (Talmazi), Junimea literară (Cernăuți), Lamura (București), Luceafărul Carpaților (Rădăuți), Mărgăritare Basarabene (Chișinău), Peninsula Balcanică (București), Plaiuri Dobrogene (Constanța), Răsăritul (București), Răzeșul (Bârlad), Revista Critică (Iași), Revista Funcționarilor Publici (București), Revista istorică (București), Revista Moldovei (Botoșani), Revista noastră (Buzău), Revista Tinerimei (Mihaileni), Scânteia (Gherla), Semenicul (Lugoj), Șezătoarea (Fălticeni), Sinteza (București), Solia Moldovei (Iași), Someșul (Dej), Spectatorul (Cernăuți), Steaua Noastră (New-York), Suflet Oltenesc (Craiova), Țara de jos (București), Templul literar (Craiova), Tinerimea Română (București), Transilvania (Sibiu), Tribuna Românilor Transnistrien (Chișinău), Unirea Poporului (Blaj), Viața literară (București), Vitrina Literară (Iași), Zorile (București), Zorile Romanatului (Caracal).